

יביע אומר - הר גילה

חיי שרה | גליון 326
 חשב מברכין | כה' חשון תשפ"ג
 לפצת העלון / הארות / הקדשות
 יעקב - 0528445949

זמני היום אופק ירושלים

מוצ"ש ר"ת	מוצ"ש	כניסת שבת
17:48	17:14	16:24

העלון מוקדש לפצת הארות והצלחת הגדול הר' בן ציון מוצפי בן טובה שלי"מ א' אסתר בת ראשונה | עמית בת תקוה | שיראל בת אור ר' שלמה בן שושנה | ר' רמיאל מני בן שרה | דניאל בן גול | דוד יהונתן דניאל בן טובה | רוחה בת ג'מילה | אביטל בת רעיה הי"ו | יונתן-הנון-תומר בן מול. ורד פרחיה בת בתיה. שיר בת אסתר | להצלחת- מתפללי בית כנסת 'יביע אומר' הר גילה. יוסף בן רעיה הי"ו

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו ותפארתנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הלכות שבת - הלכות דש, חליבה, סחיטה: א הדש כשיעור גרוגרת חייב, ואין דישה אלא בגידולי קרקע. והמפרק הוא תולדה של דש, הילכך החולב את הבהמה בשבת חייב משום מפרק, ובהמה שמצטערת בשבת מרוב החלב שבדדיה, מותר לומר לנוכרי שיחלוב אותה, משום שצער בעלי חיים דאורייתא דוחה איסור שבות של אמירה לנוכרי, והחלב אסור בו ביום, (כמו משקים שזבו מפירות העומדים לסחיטה, וכדלהלן), ובמוצאי שבת החלב מותר. (חזו"ע ח"ד עמ' ק"ט וק"ב).

ב כשאין שם נוכרי מותר לישראל לחלוב בהמתו על גבי קרקע, או לתוך כלי שיש בו נפט, שהחלב הולך לאיבוד מיד, שכיון שצער בע"ח מדאורייתא יש להקל, אלא שלא יחלוב כל החלב בבת אחת, אלא קימעא קימעא להקל הצער מעליה. [משא"כ כשחולב גוי, מותר לומר לו לחלוב, בלי הגבלה, (כלומר בלי להגבילו), כי מה שחולב שלא במקום צער הבהמה, אדעתא דנפשיה קא עביד, ויש חולקים]. ויש מתירים לחלוב בתוך כלי שיש בו אוכל, באופן "שרוב" החלב נבלע באוכל, והנוהג כן יש לו ע"מ שיסמוך, ובפרט כשעושה כן ע"י קטן, וכל שאפשר לחלוב בהמתו בשבת ע"י גוי פשוט שאסור לחלוב לאיבוד. (ע' קי"ג, קי"ח, קכ"ו, קכ"ז).

ג אסור לומר לישראל קטן שלא הגיע למצוות לחלוב את בהמתו בשבת, שנאמר "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך". וה"ה שאסור לומר גם לבניו ולבנותיו של איש אחר, ואפילו לקטן שאין לו אב ל"ע, יש לאסור. (דאמירה לקטן הוי כספי ליה איסור בידים). (שם ע' קי"ט, קכ"ה, קכ"ו).

ד אסור לישראל לחלוב את בהמתו בשבת, אפילו ע"י שינוי, כגון בידו השמאלית, כי הדין הוא בכל המלאכות האסורות, שהעושה אותן בין בימינו ובין בשמאלו, חייב מדאורייתא, חוץ ממלאכת הכתיבה שצריכה להיות כתיבה תמה, שהכותב בשמאלו, פטור ואסור מדרבנן. (ע' קכ"ז).

ה מכונת חליבה חשמלית הפועלת ע"י שיעון שבת, מותר לחבר את המכונה אל עטיני הבהמה, אף כשהחשמל פועל, אם הטיפות הראשונות של החלב הולכות לאיבוד, ואח"כ נותנים מיד כלי לקבל את החלב הנשאב ע"י המכונה. (שם עמוד קכ"ח).

* הלכות דש בקטניות ובוטנים וכדו' ראה בהלכות בורר הלכה כ"ט, ל', ל"א, וכיער"ש.

ו הסוחט ענבים ליין, או הסוחט זיתים לשמן, בין שסחט ביד בין שסחט בכלי, הרי הוא מפרק משקה מן האוכל, וחייב משום מפרק, שהוא תולדה של מלאכת דש, מפני שהזיתים וענבים עומדים לסחיטה. (ע' קכ"ט).

ז תותים ורימונים הואיל ויש מקצת בני אדם שסוחטים אותם למשקים, אסרו חכמים לסוחטם בכל מקום. וה"ה לתפוזים ואשכוליות ושאר מיני הדר, שיש בני אדם שדרכם לסוחטם, דינם כתותים... המשך בדף אחרון.

טעמו וראו כי טוב ה'

כל יום בבית הכנסת, שחרית בשעה 06:00, מנחה - 20 דק' לפני שקיעה שיעור תורה ותפילות ערבית

ערבית נוספת בשעה 19:00 ולאחר מיכן - מתקיים השעור היומני
 יום א' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך
 יום ב' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך
 יום ג' - הרב ניתאי כדורי שליט"א - מוסר
 בשעה 21:00 גמרא מסכת תענית.
 יום ד' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך

בשעה 20:30 חברותות אישיות - ארגון לב לאחים
 יום ה' - הרב אהוד דהאן שליט"א - פרשת שבוע

אצור תורה תפיש ביאור יתקבלה 21:00

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את הרב גדעון מזרחי שליט"א

המתארח עימנו בשבת - להלן זמני תפילות ושעורי התורה

יום שבת	יום שישי
07:30 שחרית ודרשה הרב	16:10 שיר השירים
14:00 תהילים לילדים	16:24 מנחה
14:30 שעור תורה עם הרב	קבלת שבת ודרשת הרב
בבית הכנסת 'יביע אומר'	ערבית
15:30 מנחה ואח"כ סעודה שלישיית	19:30 שעור תורה עם הרב
בבית הכנסת יחד עם הרב	בבית הכנסת 'יביע אומר'
16:55 שעור תורה עם הרב	
17:10 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו	

שבת שלום ומבורך

גם זו לטובה'

דרכיו משפט, אבל מי יוכל להבין, הלא "משפטיך תהום רבה"! שמעון ולוי פשטו על שכם ושחררו את אחותם. והנה התברר שהיא מעוברת וילדה בת. הרגישה הבת שהיא חריגה ודחוקה, והלכה לנדוד בעולם. עברו שנים. ביקש יעקב לישוב בשלווה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. בן זקונו האהוב נחסף, לעבד נמכר יוסף. הורד יוסף למצרים, נלקח לבית פוטיפר, ונטפלה אליו אותה מרשעת והעלילה עליו עלילת שקר. יוסף הושלך לכלא לשנים-עשר שנה, ומבית הכלא יצא למלוך. בן שלושים שנה היה, והגיע זמנו לבנות את ביתו. ואת מי נשא לאשה? את אסנת, היא בת דינה שנדדה בעולם ומצאה מעון בבית פוטיפר.

יוסף לקח את בת אחותו, והיא ילדה לו את שני השבטים הקדושים, מנשה ואפרים שחונכו על ידי הוריהם באורחות בית אבא בתוך מצרים הטמאה, וכך מצאם יעקב אבינו כשירד למצרים, ואמר (בראשית מח, יא): "ראה פניך לא פיללתי, והנה הראה אותי אלהים גם את זרעך". והוברר שהקדוש ברוך הוא תכנן את הכל, והכין ליוסף הצדיק אשה בתוך מצרים, ממשפחתו ומבית אביו.

לכן בכל יום כשאנו רואים את כל המאורעות העוברים עלינו ותוהים לאן כל זה מוביל, אנו צריכים לדעת שיש מי שמוביל את המאורעות. יש מי שמנווט ובוטוף יתברך שהכל לטובה!

שבת שלום.**השקפה יהודית- הרב אהרון קצין****'מהיכן בא - מהר המוריה'**

הנה בפרשה מובא על אברהם אבינו שבא לספוד את שרה, כמו שכתוב (כג, ב): "וַיָּבֵא אֲבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וְלִבְלֶתָהּ".

שואלים רבותינו (בראשית רבה נח, ה): **'מהיכן בא אברהם? ומשיבים: מהר המוריה'** - מעקידת יצחק שהיתה בהר המוריה.

לכאורה שאילת חז"ל זו תמונה, שהרי לפני מיתת שרה נכתב ענין העקדה, שהלך אברהם לעקוד את יצחק, וממילא יודעים שמשם הוא בא! זאת ועוד, אם לא כתוב בפסוק מפורש מהיכן בא, כנראה אין חשיבות להזכרת המקום שממנו בא.

מהו הצורך בידיעת המקום המדויק שממנו הגיע אברהם, מה הנפקא מינה אם בא מתל אביב, מחיפה או מבאר שבע?

בספר **'הדרש והעיון'** (לרבי אהרן לוי, נכד הגאון רבי יצחק שמעלקיש, אב"ד לבוב) מבאר, שאכן אין שאלה זו אודות המקום הגאוגרפי שממנו בא אברהם, אין הכוונה לעיר פלונית או אלמונית, כוונת שאלת המדרש לשאול: מה היה הנושא של ההספד, ועל אילו דברים התבסס אברהם בהספדו על שרה.

שבדרך כלל המספיד מעלה את המעלות המיוחדות שבהן הצטיין הנפטר ומפתח אותן כנודע, ולשרה אימנו היו מצוות ומעלות אין סוף. אברהם ודאי הזכיר את הכנסת האורחים שלה, את גמילות החסדים המיוחדת שלה, את הליכתה אחריו בכל טלטולי הדרכים, את גיור הנשים, ואת שאפשרה לו במסירותה לפעול כה רבות...

אך מובן, שקודם ההספד הכין אברהם איזה תוכן להספד שיסביר מי היתה שרה, ומה היתה גדולתה המיוחדת. על זה שואל המדרש: מה היה נושא ההספד של אברהם אבינו על אשתו הצדקת שרה, **'מהיכן בא אברהם'** - להספידה?

משיב המדרש: **'מהר המוריה, מעקידתו של יצחק'** - אברהם אבינו האריך בזה **שזכתה לחנך ולהעמיד בן, שבגיל שלשים ושבע שנים הלך עם אביו בשמחה יחדיו**. על אף שידע ססופו להשחט על גבי המזבח, הוא פשט צוארו על גבי המזבח ובשעה זו ביקש מאביו שיעקוד אותו היטב כדי שלא יזוז ויפסל חלילה להקרבה, או כדי שחלילה וחס לא יזיז את ידו מפחד הסכין ויפגע באביו, כמו כן ביקש מאביו לחדד את הסכין היטב כדי שלא יהיה הקרבן פגום... שרה זכתה לחנך את יצחק לכיבוד הורים ולמסירות נפש שאין כדוגמתם!

בכל יום היתה 'מזריקה' לו כביכול 'זריקות' של יראת שמים, מסירות נפש, אמונה בה, קידוש ה'...

היא חניכה אותו: 'בני, גם אם הקב"ה רוצה שתהיה אפר - תיכנס כמו אביך לכבשן האש, תהיה אפר! אם הקב"ה ירצה להעלותך ללהבה השמימה - תעלה!

זהו ההספד שהספיד אברהם את שרה אשתו, "מהר המוריה, מעקידתו של יצחק" - אם תרצו לדעת מהי גדולתה של שרה אימנו, תראו איזה בן העמידה בעולם! **אם זכתה להעמיד בן כה גדול, עולה תמימה, בהכרח שגם היא היתה כמוהו!**

כל הכח של עם ישראל בא משרה, שהשקיעה בעצמה ובחינוך בנה היחיד והחדירה בו אהבת ה' ומסירות נפש למען הבורא. הדוגמה האישית של האב והאם מנחלת לבן ולדורותיו הבאים. הבן 'מצלם' את הלימוד של אביו, את צורת אמירת התהלים של האימא, את היחס של כבוד לשולחן השבת וכ"ף ואת כל זה הוא מעתיק הלאה...

הרב ראובן אלבו בספרו **'משכני אחרך'** (פ' חיי שרה) מביא סיפור נפלא על מסירות נפש:

מסופר על **מרן הסטייפלער** זצ"ל, שבצעירותו נלקח לצבא הרוסי, הוא נמנה על קבוצת חיילים ששמרה על מבנה בית חולים. הרוסים חששו מאוד מפני פלישה של כוחות צבא האויב, על כן הורה להם המפקד שלא ליטול שום סיכון, ולירות לעבר כל תנועה חשודה.

מרן הסטייפלער היה עייף מאוד ונרדם באמצע המשמרת, והנה תוך כדי שנתו בלא שימת לב נפלט מרובהו כדור תועה...

כל בית החולים נכנס לכוננות מחשש שהאויב פלש למבנה. תוך זמן קצר הגיעו למקום עשרות שוטרים וחיילים, הם ערכו סריקה מדוקדקת בכל האיזור, אך לא גילו מאומה. עד שהתברר להם שהיה זה כדור תועה שנפלט מרובהו של חייל יהודי בשם 'יעקב קניבסקי'...

הסטייפלער חכך בדעתו מה לומר למפקדיו. אם יאמר להם שנרדם בשמירה, הוא צפוי להיענש בכל חומרת הדין, מן הסתם יוציאווה להורג. לכן כדאי לומר להם שהבחין בתנועה חשודה וירה לכיוונה, כנראה היה זה חתול או כלב משוטט... מול הסבר שכזה לא יהיה להם שום פתחון פה.

אלא שאז חשב בלבו: ההסבר הזה אולי יפטור אותי מעונש צבאי, אך אין זו האמת, והלא התורה ציותה **'מדבר שקר תרחק'**! אני מאמין בבורא עולם שהוא שומר ישראל, ואם אדבק באמת, ה' ישמור עלי מכל רע.

וכך היה, הוא הודה בפני מפקדיו שהשמירה הרצופה במשך כמה ימים הכריעה את עייפותו. הוא נרדם על משמרתו, ומבלי משים נפלט כדור מרובהו.

בית הדין הצבאי גזר גזר דין מות... אך הסטייפלער התמיד באמונתו ובבטחונו בבורא עולם, הוא השליך יהבו על ה', והיה בטוח שמן השמים ישמרו עליו מפני מבקשי נפשו.

יומים לפני מועד ההוצאה להורג חל יום ההולדת של 'שליט רוסיה'. כַּמְיָנָה לרגל יום הולדתו, הוא החליט לבטל שורה של גזרי דין הוצאות להורג. ברשימת המשוחררים הופיע גם שמו של החיל 'יעקב קניבסקי'...

ה' יעזור שנזכה תמיד להיות חיילים נאמנים לה' ית', המוסרים נפש על רצונו ית' תמיד, אמן!

שבת שלום ומבורך!

להצלחת - אבירן בן דליה, משפחת צומי הי"ו.

לע"נ הרב שובדיה בן גורג'יה, רבי נחמן בן פיגא זכותם תגן עלינו אמן.

לע"נ- דויד בן נוימה, אסף בן אליס, גל בן מוניק

העלון מוקדש

'האם יש חובה להצליח?'

בפרשה מסופר כי אברהם שולח את אליעזר עבדו לחרן למצוא אשה ליצחק בנו. אליעזר עושה ניסוי. הוא מגיע לבאר בזמן שבנות העיר יוצאות לשאוב מים.

והוא אומר כי הוא יבקש מהנערה לשתות מים ותסכים לתת לו וגם תאמר כי תשאב לגמליו, היא המיועדת.

"וְהָיָה הַנֶּעֱרָ אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיָה הֲטִי נָא כֶּדֶף וְאַשְׁתָּה וְאִמְרָה שְׂתֵּה וְגַם גְּמִלְךָ אֲשַׁקָּה אֹתָהּ הַכֹּחֶת לְעִבְדְּךָ לְיִצְחָק וְגַם אֲדַע כִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי."

והנה הדברים מתקיימים מיידית: "וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה לְדָבָר וְהָנָה רַבְקָה יָצְאת אֲשֶׁר יָלְדָה לְבְתוּאֵל בִּן מְלֶכָה אֲשֶׁת נְחוּר אַחֵי אַבְרָהָם וְכָדָה עַל שְׂכָמָה. וְהַנֶּעֱרָ טָבַת מְרָאָה מְאֹד בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יָדָעָה וַתֵּרָד הָעֵינָה וַתִּמְלֹא כֶּדָה וַתַּעַל. וַיִּרְץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאֵנִי נָא מֵעַט מִמֶּיַם מִכַּדְךָ. וַתֹּאמֶר שְׂתֵּה אֲדֹנָי וַתִּמְהַר וַתֵּרָד כְּדָה עַל יָדָה וַתִּשְׁקָהּ."

הנה מתקיים החלק הראשון של התנאי. היא נותנת לו לשתות.

"וַתִּכַּל לְהִשְׁקָתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגִמְלְךָ אֲשַׁאֵב עַד אִם כָּלוּ לְשִׁתְּךָ."

והנה גם החלק השני של התנאי.

לכאורה היה כעת אליעזר צריך לומר לה "בת מי את" וכו'.

אך לא כך קורה. "וַתִּמְהַר וַתַּעַר כְּדָה אֶל הַשִּׁקָּה וַתֵּרָץ עוֹד אֶל הַבְּאֵר לְשֹׂאֵב וַתִּשְׁאֵב לְכָל גְּמִלְיוֹ. וְהָאִישׁ מִשְׁתַּאֲהָ לָהּ מִחֲרִישׁ לְדַעַת הַהֲצִלִּיחַ ה' דָּרְכוּ אִם לֹא."

רבקה שואבת לכל עשרת הגמלים עד שיסיימו לשתות. במקום שאליעזר יעצור אותה הוא מחריש. מדוע הוא מחריש. ועוד שבה תלוי ההצליח ה' דרכו אם לא?

התשובה נעוצה בדברי הרב יצחק הוטנר זצ"ל בספרו "פחד יצחק". הרב הוטנר הרחיב בביאור הפסוק במשלי כד, טז: "כִּי שִׁבְעַת פְּלוֹל צִדִּיק וְקָם וְרָשָׁעִים יִפְשְׁלוּ בְּרַגְלָהּ."

בניגוד להבנה הפשוטה המבארת כי מדובר על מישהו על שכבר צדיק והוא נופל וקם. ואילו הרשע נופל ואינו קם.

מבאר הרב הוטנר כי כאן מדובר על ההבדל בין צדיק לרשע.

הצדיק אינו מתייאש למרות הקשיים. הוא מנסה שוב ושוב ואינו מרפה. ואילו הרשע מתייאש מיד.

למשל, כאשר האדם אינו מצליח לעמוד בנסיון.

האדם שיאמר לעצמו כי אמנם כעת לא עמדתי, אבל בפעם הבאה אצליח, הוא זה שיהפוך לצדיק.

כך אמר אליעזר: אמנם רבקה אמרה שתשקה לכל הגמלים. השאלה אם כאשר תראה את הקושי, תפסיק ותיסוג מהרצון. או שתתאמץ לעשות למרות הקושי. אם היא תתאמץ לעשות את מה שאמרה למרות הקושי, היא תהיה צדקת ומתאימה ליצחק.

נוהגים לצטט מוינסטון צ'רצ'יל משפט המבטא זאת היטב: הצלחה זה לעבור מכישלון לכישלון מבלי לאבד התלהבות.

בכל תחום בחיים אנו נתקלים בנקודה זו. גם המצליחים בעסקים אינם בהכרח כאלה שהיו כך מתחילה. לעיתים מדובר באנשים שחוו עשרות כשלונות ואולי אפילו יותר. עד שהגיעו למשהו אחד שהצליח.

גם בזוגיות וגם בחינוך אנו חווים את אותם נסיונות.

אבי נחמה הגיעו להתייעץ לגבי חוסר ההצלחה שלהם בחינוך שני ילדיהם. הם סיפרו על הנסיונות הרבים שלהם לנסות ולחנך מחד. ועל חוסר ההצלחה מאידך. בתוך הדברים אמר אבי כי הם כבר מיואשים לחלוטין ולפיכך הם מרימים ידיים.

כאן התפרצתי לדלת הפתוחה.

"האם כתוב בתורה כי חובה להצליח בחינוך?" הם הופתעו מהשאלה.

ואחר זמן עיכול קצר, הסברתי להם כי עלינו מוטל לחנך את הילדים. התוצאה היא ביד ה'. עלינו לעשות את המירב, אך איננו יכולים לקחת את הבחירה שנתן ה' לכל אדם באשר הוא. מכיוון שעלינו מוטלת ההשתדלות בלבד, אין לנו גם אפשרות להתייאש. ייאוש הוא רק אם אנו מצפים לתוצאה.

מעבר לכך שאי הייאוש הוא חלק מהחינוך.

הילד לומד שגם כאשר קשה ולא רואים הצלחה, עדיין יש לנסות בדרכים נוספות. המסר הזה אינו פחות חשוב לחיים.

הוא עוזר לנו לשמור על חיים מלאי ערכים ומטרות. מונע מאתנו להפוך לדכאוניים ונטולי מוטיבציה.

בסיום ציטטתי להם את משפטו של ווינסטון צ'רצ'יל.

נחמה שהיא פסיכולוגית בהכשרתה, התפעלה מאוד מההבנה המעמיקה והחליטה כי תתלה את הציטוט בקליניקה שלה מול עיני המטופלים. אבל גם בבית על המקרר מול עיניה ומול עיני בני המשפחה.

סיכמתי את העניין באמירה כי לא לחינם זהו המשפט אותו זעק רבי נחמן מברסלב באזני תלמידיו "אין שום יאוש בְּעוֹלָם כָּלָל."

שבת שלום ומבורך

לייעוץ וסיוע ניתן להתקשר 0523898468.

חושן משפט- הרב יצחק פריי

'משולחן בית הדין'

שאלה: נדב הזמין מוצר באתר אלי אקספרס הסיני.

על פי ההתניה המוצר היה אמור להגיע עד 60 יום מיום ההזמנה.

בתום היום ה-60 כאשר ראה נדב כי המוצר לא הגיע, פנה אל האתר בדרישה להשבת כספו.

ואכן, תוך זמן קצר האתר זיכה אותו בעלות המוצר.

יומיים אחר כך קיבל נדב את המוצר לסניף הדואר הקרוב.

האם כעת על נדב להשיב את המוצר או ערכו?

תשובה: על מנת לענות על השאלה יש להגדיר מהי הסיבה שמחמתה חושב נדב כי יש מקום לחייבו בהשבה.

ראשית, מדובר לא על גזל, אלא לכל היותר על אבידה.

שנית, מדובר על אתר של גויים.

המסקנה המתבקשת היא כי הגדרת החיוב הוא השבת אבידה הגוי.

וזו לשון הש"ע בח"מ סימן רסו סעיף א: "אבדת העובד כוכבים מותרת, שנא' אבידת אחיך (דברים כב, ג). והמחזירה, הרי זה עובר עבירה, מפני שהוא מחזיק ידי עוברי עבירה. ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח. ובמקום שיש חילול השם, אבידתו אסורה וחייב להחזירה"

לפיכך, נראה כי במקום שאין בדבר חילול ה', אינו חייב להשיב.

שבת שלום.

פתרון לחידה משבוע שעבר:

1. מדוע היה צורך ב 3 מלאכים לאברהם ומה היתה שליחותם? **תשובה**- א. היות ואין מלאך אחד עושה 2 שליחויות ב. לבשר לשרה, לרפא את אברהם ולהפוך את סדום.
2. א. מה שם אשתו של לוט לפי המדרש? ב. מדוע נהפכה לנציב מלח? (רש"י) **תשובה**- א. עידיית (פרקי דרבי אליעזר כ"ה) ב. עונש מידה כנגד מידה: במלח חטאה ובמלח לקתה(היא ביקשה מלח מהשכנות כדי לרמוז להם שבאו לביתה אורחים).
3. ציין 3 סיבות לכך שאברהם נקרא עברי! מדרש בראשית רבה **תשובה**- לפי: א. כל העולם מעבר אחד והוא מעבר אחר. ב. הוא מצאצאי עבר בנו של שם ג. מוצאו מעבר לנהר פרת.
4. "לך לך אל ארץ המוריה". ציין 2 משמעויות לשם מוריה? (רש"י) **תשובה**- א. מקום ממנו יוצאת הוראה לישראל. ב. על שם מור= מין בושם שהיה בקטורת.
5. בעשרה נסיונות התנסה אברהם. מהם הנסיונות הראשון והאחרון ומה משותף להם? **תשובה**- הנסיון הראשון "לך לך" והאחרון עקידת יצחק. המשותף: בשניהם נאמר "לך לך"

חידה

1. הפרשה נקראת "חיי שרה" למרות שמסופר בה על מותה. א. מה למדים מכך? ב. ציין דוגמה נוספת.
2. מה משמעות השם: " מערת המכפלה?"
3. ציין כמה סיבות למספר 4 בשם: "קרית ארבע". (לפי מדרש רבה)
4. שלוש מקומות נקנו ע"י אבותינו בכסף מלא כדי למנוע פתחון פה מאמות העולם. מה הם? (מדרש בראשית רבה)
5. מנין למדים שיצחק תיקן תפילת מנחה?

חברי הקהילה שואלים

א. האוכל מרק עם גריסים או תבשיל חמין עם גריסים או חיטה מה יברך עלי?
הגריסים של ימינו הם גרעיני השעורה, שהוא אחד מחמשת מיני דגן שהם: חיטה שעורה כוסמין שיפון ושיבולת שועל, יש את הגריסים הרגילים שהם קלויים שלמים עם קליפתם, ויש את גריסי הפנינה שהם גם גרעיני שעורה אך מקולפים מקליפתם.
 דבר שהוא מחמשת מיני דגן ברכתו משתנה לפי צורת אכילתו: **אם אוכל אותו בשלמותו** - מברך עליו בורא פרי האדמה וברכת בורא נפשות, וכמו שפסק בשו"ע סימן ר"ח סעיף ד' "אכל דגן חי או עשוי קליות או שלוק והגרעיני שלמים, אינו מברך אלא בורא פרי האדמה ולאחריו בורא נפשות. **אם אוכל אותו כשהוא מבושל שלא בשלמותו או מדובק או שהוא עיסה** - מברך עליו ברכת בורא מיני מזונות ולאחר האכילה ברכת מעין שלוש. **ואם עשה ממנו פת** - מברך עליו המוציא לחם מן הארץ ולאחר אכילתו ברכת המזון, **ואם הם שלמים אבל הוסרה קליפתם** - (כמו בגריסי פנינה) הביא המש"ב (שם) מחלוקת ופסק שהנכון לאכלם בתוך הסעודה.

ולכן האוכל מרק עם גריסים שלמים שהעיקר אצלו הגריסים, יברך על המרק ברכת בורא פרי האדמה, אבל בחמין העשוי עם גריסים, הגריסים מדובקים כעיסה אחד לשני ולכן ברכתם תהיה בורא מיני מזונות. ובאכילת חמין יש לחלק בין תבשיל חמין העשוי מכמה מינים מופרדים הניכרים בפני עצמם, שאז מברך על כל מין ומין את ברכתו גם בברכה ראשונה וגם בברכה אחרונה, לבין אם המינים מעורבים ביחד שאז מברך על הגריסים או החיטה שהוא מחמשת מיני דגן ויש לנו כלל שכל שמעורב בו מחמשת מיני דגן ברכתו מזונות.

ב. מה מברכים על מרק שעשוי מירקות שנימוחו לתוכו, כגון מרק העשוי מדלעת או בטטה וכדומה?

מרק ירקות טחונים שהוא סמיך שהדרך לאכלו ולא לשותותו בכוס או שיש בו ירקות שאינם טחונים מברך על המרק ברכת בורא פרי האדמה כברכת הירקות שבו ואם אכל ממנו כשיעור עשירי ושבע גרם בזמן של כשבע דקות מברך נפשות, ואם המרק נוזלי ממש שהוא שותהו ואין בו פעולת לעיסה כלל יש מקום לומר שברכתו שהכל ואם בוך אדמה יצא ומכל מקום טוב יותר שיברך ברכת האדמה וברכת שהכל על דברים אחרים ויכוון לפטור המרק או שיאכלנו בתוך הסעודה וכמו שנבאר בעזרת ה':

בגמרא מסכת ברכות (דף ל"ט) אמרו מיא דסלקא כסלקא, כלומר שמים שנתבשלו בהם ירקות ברכתם בורא פרי האדמה גם אם הוציא הירקות, כיוון שיש במים טעם הירקות, ואף על פי שפירות סחוטים מברך עליהם שהכל, כבר כתבו התוספות שיש לחלק בדבר, שכאן קבלו המים טעם מכל הירק וכששותה המים כמו ששותה ממשות הירק ולכן מברך עליו בורא פרי האדמה, אמנם הרא"ה ועוד ראשונים כתבו לפרש שכוונת הגמרא שבמרק עם הירקות את מברך על הירקות בורא פרי האדמה ופותר את המים ולא צריך לברך גם ברכת שהכל נהיה בדברו. ופסק מרן בשולחן ערוך סימן ר"ה סעיף ב' "על המים שבישלו בהם ירקות מברך הברכה עצמה שמברך על הירקות עצמן, אף על פי שאין בהם אלא טעם הירק, והני מילי כשבשלה בלא בשר, אבל בישלה עם בשר, מברך עליו שהכל, ואע"פ שדברי מרן הם מעמודי ההוראה, כתב מרן מלכא בחזון עובדיה לחוש לשאר רבותינו הראשונים ולברך על המרק ברכת שהכל נהיה

בדברו, אמנם אם בוך בורא פרי האדמה יצא. ובנידון שלנו הירקות נמצאים בתוך המרק ורק שהם נימוחו בתוכו, ואם כן יש לומר שהדבר תלוי אם הוא עבה ואינו משקה שאז הוא כשאר ירקות הטחונים שברכתם בורא פרי האדמה כמו שכתב השולחן ערוך בדין תמר שמיעך אותו, והספרדים נהגו לברך על פירות וירקות מעוכים ברכת הפרי או הירק אפילו בשאין ניכר הפרי מחמת שנמעך, וכיוון שהוא עבה כמו דייסא או כמו גרבר וכדומה שאוכלים אותו ולא ניתן לשותותו, מברך עליו בורא פרי האדמה וגם ברכה אחרונה ברכת נפשות אם אכל בתוך שיעור של כשבע דקות, אבל אם המרק נוזלי שאפשר לשותותו, והרבה פעמים הוא נוזלי מחמת שמעריבים בו הרבה מים ואינו דומה לירקות טחונים, אזי יהיה ברכתו שהכל ואם המרק חם ואינו שותה רביעית ממנו בזמן של כשני שניות אין מברך ברכה אחרונה כמו דין תה או קפה חם, אמנם בהלכה ברורה (סימן ר"ה) כתב לחדש שאינו דומה לפירות סחוטין שמברך עליהם שהכל, כיוון שכאן כל הירק נטחן לתוך המרק ולא רק זיעת הפרי, ובפרט שלדעת מרן כל שנתבשל עימו יש לברך על מי המרק ברכת בורא פרי האדמה, כל שכן כאן שיברך על המרק ברכת בורא פרי האדמה אפילו שהוא שותה אותו ובתנאי שניכר הירק כלומר שהמרק סמיך ולא צריך שיהיה עבה כל כך שאוכלו ואינו שותהו, וכתב שם שאמר את הדברים לפני מורנו מרן רבנו עובדיה זצוק"ל והסכים לדבריו, ובפרט שלא תמיד הירקות טחונים לגמרי ונשאר מעט מהירקות ואז וודאי ברכתו בורא פרי האדמה.

המשך - מורנו ורבנו הלכה למעשה

ה רימונים, והוא הדין לתפוחי עץ ואגסים, ואפילו אם נתן כמה כפות של סוכר לתוך הכוס, וסחט על הסוכר מלא הכוס תפוזים ופרי הדר, אסור. שאע"פ שלהלכה משקה הבא לאוכל כאוכל דמי, היינו כשהמשקה בא לתקן את האוכל, וכגון שרוב המשקה נבלע באוכל. וכאן יש לאסור כיון שאין שום תועלת לסוכר מן המשקה הבא עליו, כשהכוס מלא על כל גדותיו מן המיץ. (שם עמוד קכ"ט, קל"א).

ח חבושים ושאר מיני פירות מותר לכתחילה לסחוט אותם בשבת, מפני שעומדים לאכילה, ולא למשקים, ואין שם משקה על מיץ היוצא מהם, ונחשב כמפריד אוכל מאוכל, ואפילו אם הסוחטם חשב עליהם למשקים, בטלה דעתו אצל כל אדם. (שם עמוד ק"ל).

ט מותר לסחוט לימונים בידו, אפילו למשקה, לעשות לימונדה. (שלא נאסר אלא כששותים מי סחיטת הפרי בלא תערובת משקה אחר, כגון מיץ תפוזים וכדו', אבל הלימונים שאין אדם שותה מימיהם לבד בלי תערובת, מותר. ויש מחמירים להניח תחילה בכוס סוכר ועל הסוכר יסחט את הלימון בידו, באופן שרובו יבלע בסוכר, ואח"כ יתן את המים, ויש שעוררו בזה דלא חשיב משקה הבא לאוכל שכאוכל דמי, כיון שכאן הלימון לא מתקן את הסוכר, אלא להיפך הסוכר בא להפיג חריפות הלימון, ועוד שכיון שלבסוף דעתו להוסיף מים, א"כ דעתו למשקה ואינו נחשב כאוכל, ולפי זה אפילו הסוחט "תפוז" על סוכר ורובו נבלע בסוכר, ובדעתו להוסיף אח"כ מים, יש לאסור, דחשיב סוחט את התפוז למשקה, משא"כ לטעם ה"ל מותר לסחוט

"לימון" אפ' בלי להשים סוכר. ולענין לימונים כבושים עיין להלן ה"ל כ"א). (שם עמוד קל"ד, קל"ז).

י מותר לסחוט אשכול ענבים בשבת לתוך קדירה שיש בה תבשיל, או לתוך קערה וצלחת שיש בהם מאכלים, שמשקה הבא לתוך האוכל, דינו כאוכל (והרי הוא כמפריד אוכל מאוכל, שאין בזה משום מפרק), וכל שכן שמתר לסחוט שאר פירות כגון תפוחי זהב (תפוזים) ואשכוליות לתוך אוכל מהטעם הנ"ל.

יא במה דברים אמורים, כשהמאכל שבתוך הקערה מרובה, והמשקה הנסחט עליו מתערב "ורובר" נבלע בתוכו "ומתקנר", ולכן נחשב כאוכל, אבל אם המאכל הוא דבר מועט, והמשקה הנסחט צף עליו מפני ריבוי של המשקה, הרי הוא מפרק, ואין בזה היתר כלל. ולכן מה שיש נוהגים לתת שתים או שלש כפיות סוכר בכוס, וסוחטים על זה תפוחי זהב חצי כוס או יותר, באופן שהמשקה צף על הסוכר, יש למחות בידם, שאיסור גמור הוא משום מפרק. [וכן לפי זה כתבו האחרונים לאסור לסחוט אפילו מעט מיץ פירות על סוכר, אפ' אם רוב המיץ נבלע בסוכר, אם בדעתו להוסיף אח"כ מים על הכל, כיון שהמיץ לא בא לתקן את הסוכר, אלא להיפך. ועוד שכל כוונתו למשקה, ובפרט שגם הסוכר נימוח עם המיץ, ולכן לא חשיב כסוחט לאוכל, אלא כסוחט למשקה שאסור]. (שם קל"ז, קל"ח, קל"ט).

יב מותר לסחוט בוסר של ענבים לתוך האוכל על דעת לאכול לאתרו. [ואע"פ שהבוסר לא הגיע לשיעור פול הלבן וי"א שחשיב כבורר אוכל מפסולת, מכל מקום יש להתירו לאתרו, וכדין בורר אוכל מפסולת בידו שמתר לאתרו]. (שם עמוד ק"מ).

יג כל פרי שאסור בסחיטה, אסור לסוחטו לתוך משקה, שלא התיירו לסוחטו אלא לתוך אוכל וכו"ל, וכן אסור לסוחטו לתוך כלי ריק, אע"פ שדעתו ליתנו אח"כ לתוך המאכל, וגם בתותים ורימונים ותפוזים אסור לעשות כן, חוץ מלימונים וכיוצא בכו"ל. (שם עמוד קמ"ב).

יד מותר למצוץ בפיו פירות מהמשקה שבהם, ומ"מ נכון להחמיר בענבים שעיקר איסור סחיטתם מן התורה לבל ימצוץ המשקה בפיו, אבל בשאר פירות שסחיטתם אסורה רק מדברי סופרים כגון תותים ורימונים תפוחי זהב ואשכוליות, יש להקל. וכן יש להתיר למצוץ הבשר שנשרה במרק, והפת שנשרה ביין. במה דברים אמורים, שנכון להחמיר בענבים, כשמוצץ הענבים דרך יניקה ואינו מכניסם לתוך פיו, אבל אם מניחם לתוך פיו ומוצץ המשקה ואח"כ משליך החרצנים והזגים, מותר לכל הדעות, שדרך מאכל הוא. (שם עמוד קמ"ג).

טו ולגבי ברכת הנהנין: המוצץ פירות כגון לימון מתוק או תפוח זהב וכיוצא ב"ב, אם המציצה היא דרך לעיסה בשיניו, מברך "בורא פרי העץ" כברכת הפרי, ושיעורו בכזית לברך ברכה אחרונה "לבורא נפשות", ובענבים ורימונים "על העץ ועל פרי העץ". אבל המוצץ המיץ של הפרי בשפתיו ואינו לועסו בשיניו, דינו כשותה את המיץ וברכתו שהכל, [ובענבים לא יברך בורא פרי הגפן, כיון שאין לו חשיבות של יין, וי"א שיברך על"פ בענבים בורא פרי העץ]. ואינו מברך ברכה אחרונה, מפני שאינו יכול לשותות רביעית בבת אחת. (חזו"ע ברכות עמ' קמ"ד, ויב"א ח"ח סימן כ"ה).